

MCLEGAL

Metin-Çiçek Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

in

DATA

Confidential

KVK Kurumundan Yeni Bir Kavram: Ortak Veri Sorumluluğu

BİLGİ NOTU

KVK Kurumundan Yeni Bir Kavram: Ortak Veri Sorumluluğu

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (“KVK Kurumu” veya “Kurum”), 20 Ocak 2022 tarihli 31725 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan araç kiralama sektöründeki kara liste uygulamaları hakkında ilke kararı (“İlke Karar”) ile ortak veri sorumluluğu kavramını değerlendirmeye alarak kişisel verileri koruma hukuku gündemine oturdu.

Kuruma intikal eden ihbarlar kapsamında Kişisel Verileri Koruma Kurulu (“Kurul”) tarafından yürütölen incelemeler neticesinde araç kiralama sektöründe “kara liste” yazılımlarına başvurulduğu ve bu yazılımlar vasıtasıyla veri akışı sağlayan bir sistem oluşturulduğunun tespit edildiği ifade edilen kararda, ilgili veri paylaşımının kişisel veri işleme ilkelerine uygunluğu değerlendirilmektedir.

I.Somut Olay

Söz konusu “kara liste” uygulamalarına ilişkin Kurulca bulunulan tespitler aşağıdaki şekildedir;

- Araç kiralama yazılımcısı ve satıcı kişiler araç kiralama firmalarına (veya araç kiralama işi yapan gerçek kişilere) “kara liste” özelliği de içeren araç kiralama yazılımları sunmaktadır.
- Araç kiralama firmaları tarafından söz konusu yazılımlara kendi müşterileri olan araç kiralayan gerçek kişilerin kişisel verilerinin işlenmekte; işlenen bu veriler arasında araçların kullanım sürecinde meydana gelen olumsuzlukları veya araç kiralama firmasının yorumlarını da içeren “kara liste” bilgileri yer almaktadır.
- Bu bilgiler araç kiralama firmaları tarafından sonraki kiralamalar için karar verirken kullanılmak üzere işlenmekte, bunun yanı sıra bahse konu yazılımlar, bir araç kiralama firmasının kendi girdiği verileri diğer araç kiralama firmalarına da açmasına olanak veren sistemler olarak tasarlanmaktadır.

- Dolayısıyla araç kiralama firmasından yazılıma, yazılımdan ise söz konusu yazılımı kullanan diğer araç kiralama firmalarına kara listeye ilişkin veri akışı/paylaşımı sağlayan bir sistem oluşturulmuş olup, araç kiralayan ilgili kişilerin kişisel verileri de böylece karşılıklı olarak paylaşılmaktadır.
- Genel olarak yazılım şirketleri tarafından sunulan bu hizmet, İlke Karar kapsamında SaaS (Software as a Service) olarak nitelendirilmiş, SaaS hizmetinin gereği olarak veri tabanı ve yazılımın yönetimi yazılım şirketlerinde olup araç kiralama firmalarında ve gerektiğinde teknik destek ve geliştirme sağlayabilmesi için yazılım şirketlerinde admin yetkisine sahip kullanıcıların atandığı ifade edilmiştir.
- Bununla birlikte sunulan hizmet türünün hazır bir SaaS hizmeti olduğundan kaynak kod halinde sunulmadığı ve araç kiralama firmalarının yazılım kodlarına müdahalesine izin verilmediği, bu sebeple de araç kiralama firmalarının yetkilerinin içerik sağlamakta sınırlı olduğu belirtilmiştir.
- Bu kapsamda araç kiralayan bir gerçek kişinin, müşterisi olduğu araç kiralama firmasına kiralama sözleşmesi kapsamında gerekli olan kişisel verilerini sağlarken, bu süreçte firmaya sağladığı verilerin, firma ile yaşadığı olumlu/olumsuz ilişkinin, araca verdiği zarar, ödeme sürecinde yaşanan sorunlar gibi kişisel verilerinin kara liste özelliği içeren yazılımlar vasıtasıyla müşterisi olduğu araç kiralama firması haricinde bilinmeyen sayıda kullanıcı ile paylaşıldığına dair bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

Somut olayı değerlendirirken kişisel veri işleme şartları, ilgili kişi hakları ve veri güvenliğine ilişkin hükümleri dikkate alan Kurul, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince araç kiralama faaliyetinin kolluk kuvvetlerine bildirilme zorunluluğu uyarınca araç kiralama firmalarının Kiralık Araç Bildirim Sistemine ("KABİS") veri girişi yapmaları bağlamında kişisel veri işlemlerinin kanunlarda açıkça öngörülmesi ile veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması işleme şartları kapsamında değerlendirilebileceğine kanaat getirmiştir.

Bununla birlikte araç kiralama işinin taraflar arasında akdedilen bir sözleşme kapsamında gerçekleştirilmesinin bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması işleme şartı kapsamında işlenebileceğini belirtmiştir.

II. Kara Liste Uygulaması Bağlamında Veri İşleme Faaliyeti

Kurul tarafından kara liste benzeri veri kayıtları bakımından ise yukarıda belirtilen kişisel veri işleme faaliyetlerinin söz konusu verilerin yazılım firmaları aracılığıyla diğer veri sorumlularına açılmasının farklılık arz ettiği ifade edilmektedir. Şöyle ki;

- Bahse konu veri paylaşımını ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla veri sorumlusunun meşru faaliyetleri için veri işleminin zorunlu olması işleme şartı kapsamında değerlendiren Kurul, kara liste uygulaması için meşru menfaat denge testi yapılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.
- Buna göre kara liste kaydı yapılması somut olaya göre ayrıca değerlendirilmek suretiyle, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri arasında yapılacak denge testi sonucunda meşru menfaatin baskın gelmesi durumunda uygulanabilir olacağı belirtilmektedir.
- Bu doğrultuda, işlenen kişisel verilerin aynı yazılımı kullanan diğer veri sorumlularına (diğer araç kiralama firmalarına) açılması halinde ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmeme şartının karşılanamayacağı kanaatine varılmıştır.

Bunun yanı sıra Kurul, bir araç kiralama firmasının işlediği kişisel verileri yazılım vasıtasıyla bilinmeyen sayıda araç kiralama firması ile paylaşmasının kişisel veri işleme genel ilkelerinden hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme ve amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkelerine aykırılık teşkil edeceği de değerlendirilmiştir.

Araç kiralama sektöründe kara liste uygulamalarını ilgili kişinin hakları bakımından da değerlendiren Kurul, kara liste kapsamında kişisel veri işlenmesinin ilgili kişilerin haklarını gereği gibi kullanabilmelerinin önünde engel teşkil edeceğini, zira bu tür bir veri işlemenin kara liste uygulamalarının doğası gereği, kişi hakkında olumsuz bir sonuca ulaşılmasını, bu olumsuz sonucun kara listeye işlenmesini ve kişi hakkında bu olumsuz sonuca göre karar verilmesini içerebileceğini ifade etmiştir. Nitekim Kurul kararına göre yapılan profillemeye neticesinde ilgili kişi hakkında olumsuz bir sonuç ortaya çıkacak, ancak araç kiralayan ilgili kişinin kişisel verilerinin paylaşıldığı diğer araç kiralama firmalarının kim olduğunu bilebilecek durumda olmaması nedeniyle KVKK md. 11'den doğan haklarını bu veri sorumluları nezdinde ileri sürebilmesi güçleşecektir.

III. Ortak Veri Sorumluluğu

Kurul kararında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ikincil yasal düzenlemeleri kapsamında düzenlenmeyen bir kavrama da değinilmiş, hatta somut olayın değerlendirilmesinde esasa alınmıştır. "Ortak Veri Sorumluluğu", Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün ("GDPR") 26. maddesinde düzenlenmekte olup, iki ya da daha fazla veri sorumlusunun işleme amaçları ve yöntemlerini ortak bir şekilde belirlediği hallerde aldığı sıfat olarak düzenlenmektedir. GDPR kapsamında

ortak veri sorumluları, ilgili kişi talepleri ile veri sorumlusu yükümlülüklerinin yerine getirilmesine ilişkin usul ve esasları aralarında düzenlemekle yükümlü olup, GDPR md. 26 uyarınca ilgili kişinin haklarına ilişkin taleplerini her bir veri sorumlusuna yöneltme hakkı bulunmaktadır.

İlgili kavram, İlke Karar'da Kurul tarafından şu şekilde ele alınmaktadır;

- İlke Karar'a göre ihbara konu kara liste uygulamalarında araç kiralama firmaları, gerçek kişi müşterilerden kişisel verileri ilk elden toplayan veri sorumlularıdır.
- Ancak, kara liste kaydına erişimin bir firma ile sınırlı kalmaması, yazılıma aktarılan kişisel verilere yazılımı kullanan diğer araç kiralama firmalarının da erişim sağlayabilmesi ve veri üzerinde hakimiyet sağlayabilmesi dikkate alınarak; kara liste kaydını kendi menfaatleri doğrultusunda kullanan araç kiralama şirketleri ile yazılım şirketlerinin ortak veri sorumlusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bunun yanı sıra Kurul Kararında ortak veri sorumlularına ilişkin sorumluluk ve kusur miktarlarının belirlenmesi açısından her halükarda olay bazında veri işleme süreçlerinin incelenmesi ile kusurun ve söz konusu veri üzerindeki kontrolün kimde olduğunun tespit edilmesi gerektiği belirtilmiş, ortak veri sorumluları arasında kusurluluk belirlenirken;

- İşlenen verinin ilk ve son kullanıcılarının kim olduğu,
- Veri girişini kimin yaptığı,
- Hangi amaçla söz konusu verinin girildiği,
- Verinin değiştirilmesine veya silinmesine yahut aktarılmasına kimin karar verdiği,
- Veriyi toplayan dışında kalan veri sorumlularının bu veri ilke hangi faaliyetleri gerçekleştirdiği

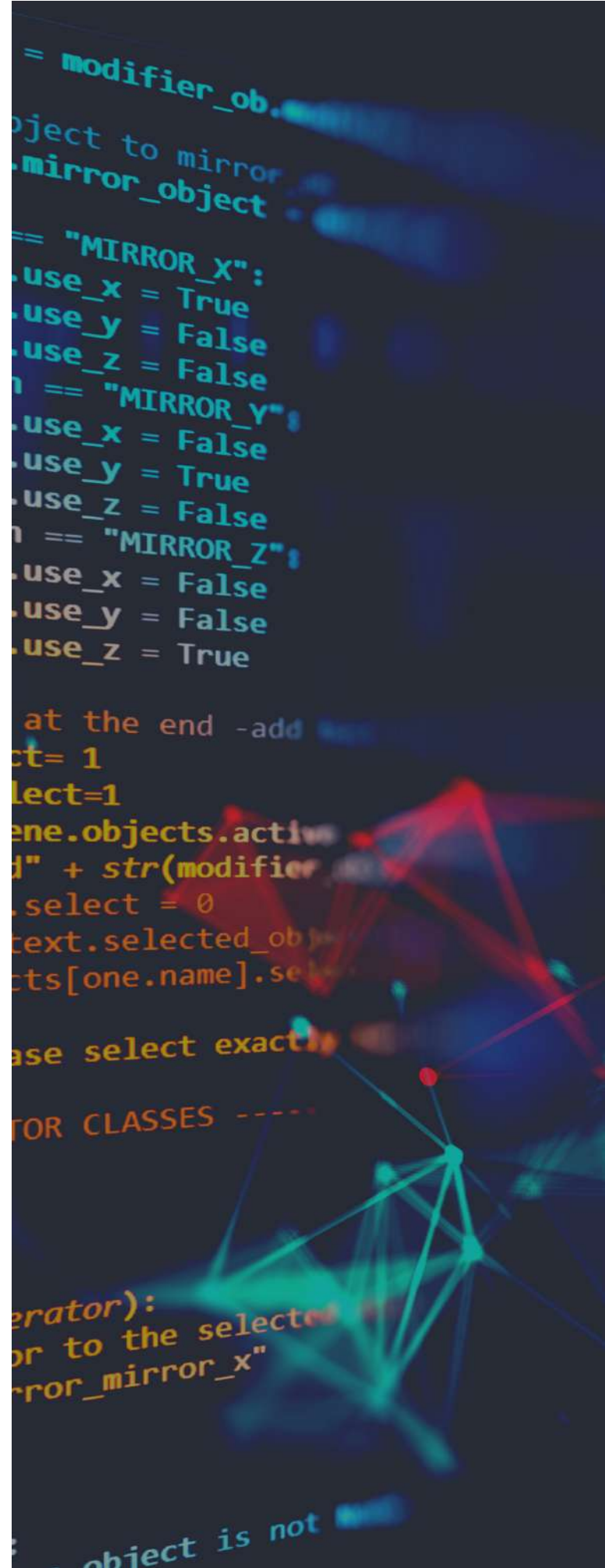
gibi etkenlere dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

IV. Sonuç

İlke Karar neticesinde, kişisel veri işleme genel ilkeleri, kişisel veri işleme şartları ve veri aktarımına ilişkin KVKK hükümlerine aykırı olarak araç kiralama sektöründe kara liste uygulamaları kapsamında kişisel verilerin işlenmesi halinde, söz konusu veriler üzerinde hakimiyeti bulunan araç kiralama şirketlerinin yazılım şirketleri ile ortak veri sorumlusu olarak değerlendirileceklerine kanaat getirilmiştir.

Bu kapsamda hukuka aykırı bu gibi uygulamalara son verilerek veri güvenliği gereğince KVKK md. 12 kapsamında düzenlenen gerekli teknik ve idari tedbirlerin veri sorumlularınca alınması gerektiğine, söz konusu önlemleri almaksızın hukuka aykırı kara liste uygulamalarına başvuran veri sorumluları hakkında işlem tesis edileceği hususunda kamuoyunun bilgilendirilmesine karar verilmiştir.

PANY CLIENT
DATA

Confidential

MCLEGAL

Metin-Çiçek Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

P: +90 212 944 58 58
info@mclegal.com.tr | mclegal.com.tr
Levent Mah. Karanfil Aralığı No:8 Beşiktaş / İSTANBUL

Bu bilgi notu ve içeriğinde yer alan bilgiler sizleri güncel konularda bilgilendirmek amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir şekilde hukuki görüş ve/veya danışmanlık teşkil etmemektedir. Hukuki danışmanlık hizmeti almak için lütfen iletişime geçiniz.